

BETEGEK JOGAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI A MAGYAR EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÓRENDSZERBEN

Feith Helga Judit PhD
Társadalomtudományi Tanszék

ETK-EDUVITAL
2013. ÁPRILIS 26.

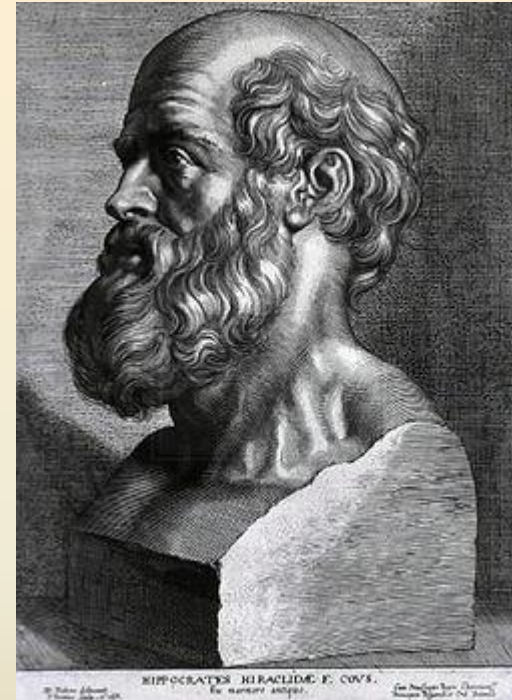
Stróbl Alajos Justitia szobra a XIX.
századból

„Beteg”jogok

Hippokratész (i.e. V-IV. sz.)

“Amit kezelés közben látok
vagy hallok – akár kezelésen
kívül is a társadalmi
érintkezésben -, nem fogom
kifecsegni, hanem
megőrzöm.”

Hippokratész: *Válogatások a hippokratészi gyűjteményből.* (szerk. Kádár Zoltán.)
Gondolat Kiadó, Budapest, 1991. 18.

Betegjogok rendszertani elhelyezése

T. H. Marshall (1950)

I propose to divide citizenship into three parts. [...] I shall call these three parts, or elements, civil, political and social. The civil element is composed of the rights necessary for individual freedom, such as freedom of speech, thought and faith, the right to own property and to contract, and the right to justice. The last is of a different kind because it is the right to defend and assert all one's rights. The political element I mean the right to participate in the exercise of political power, as a member of a body invested with political authority or as an elector of the members of such a body. The corresponding institutions are parliament and the courts. By the social element I mean the whole range, from the right to a minimum of economic welfare and security to the right to share to the full in the social heritage and to live the life of a civilized being according to the standards prevailing in the society. Closely connected with it are the educational system and the system of social services. [...]

POLGÁRI JOGOK

XVIII. század

POLITIKAI JOGOK

XIX. század

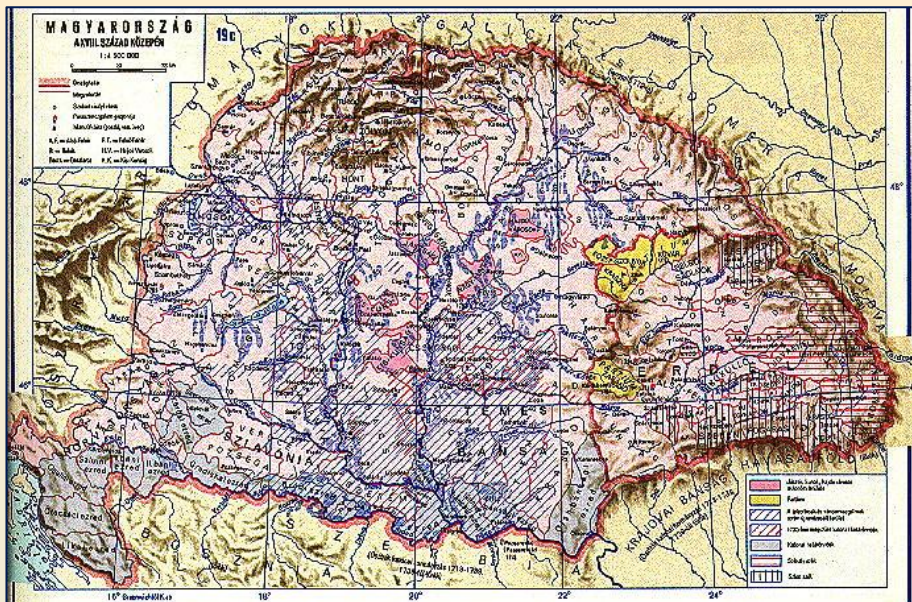
SZOCIÁLIS JOGOK

XX. század

BETEGJOGOK

ÁLLAMPOLGÁRSÁG

EGÉSZSÉGÜGYI TEVÉKENYSÉGET FOLYTATÓ SZEMÉLYEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA 1720-2011/2012

Orvosok száma – **37 fő**

Gyógyítással foglalkozó nem orvos – **kb. 120 fő**

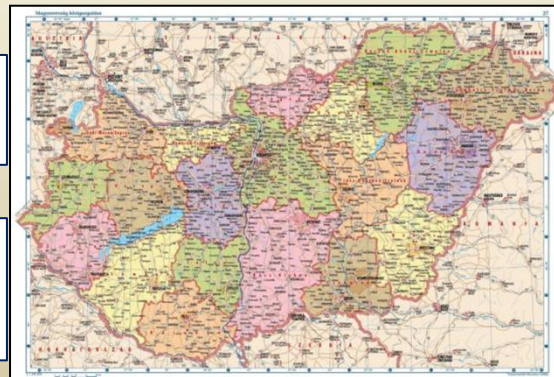
KAPRONCZAY, K.: *Orvosi művelődés és egészségügyi kultúra a XVIII. századi Magyarországon*. Budapest, Semmelweis, 2007. kb. 120

Háziorvosok, házi gyermekorvosok száma – **6.442 fő**

http://www.ksh.hu/apps/shop.dok?p_id=13358&p_mezo=MINTA Letöltés ideje: 2013. 04.20.

Kórház, szakrendelő eü-i dolgozók száma - **105.859 fő**

<http://www.eski.hu/new3/adatok/berstatistika/nyegyedves-CD/2012Q2.pdf> Letöltés ideje: 2013.04.20.

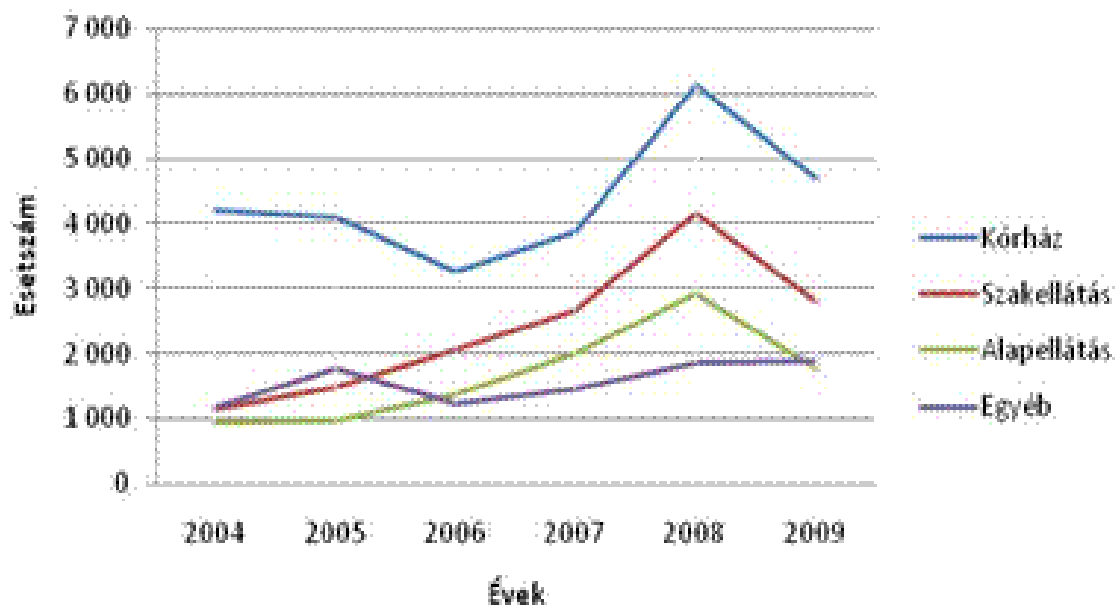

Betegjogi sérelmek

2000-2009 között minden évben összesített felmérés készült az országosan működő 52 betegjogi képviselő megkereséseiről, a betegjogi sérelmek „összetételéről”, a betegségcsoport szerinti megoszlásról és a megkeresések elintézéséről.

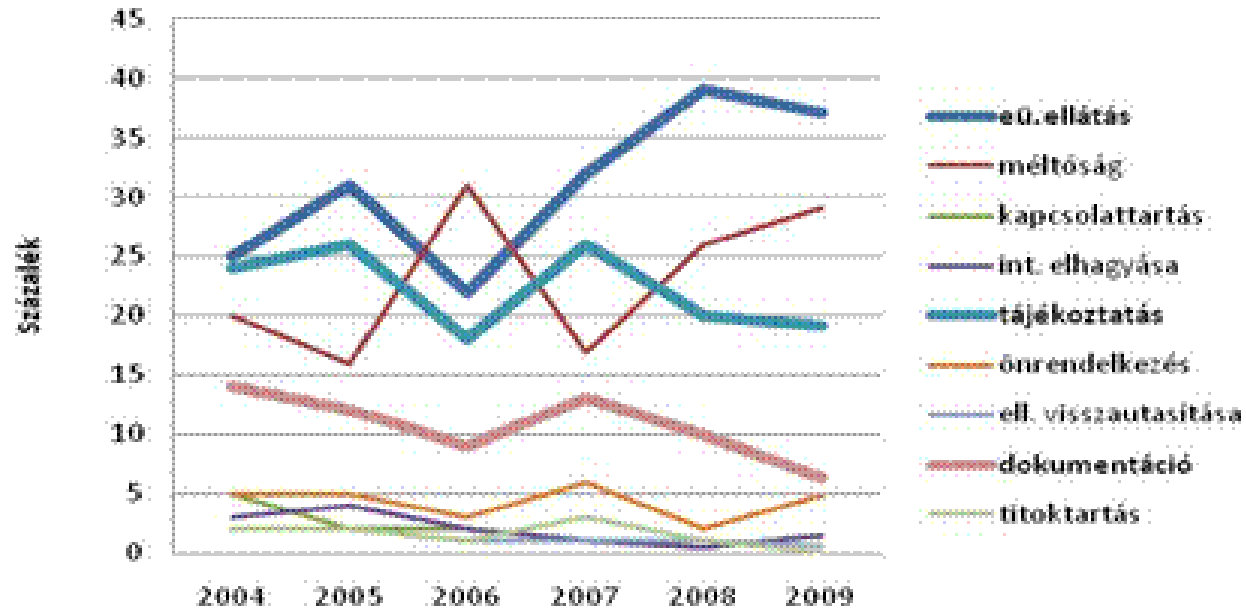

Esetszámok megoszlása ellátási forma szerint

Év	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kórház	56,5%	49,2%	41,2%	39,8%	41,6%	42,0%
Szakellátás	15,4%	17,6%	26,0%	26,5%	29,8%	25,2%
Alapellátás	12,4%	11,7%	17,4%	20,7%	17,4%	15,6%
Egyéb	15,7%	21,5%	15,4%	14,7%	11,2%	17,2%

Jogsérelmek megoszlása

Év	2004	2005	2006	2007	2008	2009
eG.ellátás	25	31	22	32	39	37
int. elhagyás	3	4	2	2	1	1
kapcsolattartás	5	2	2	1	0,5	1
int. elhagyása	3	4	2	2	1	1
tájékoztatás	24	26	18	26	20	19
önrendelkezés	5	5	3	6	2	5
ell. visszautasítása	2	2	1	1	1	1
dokumentáció	14	12	9	13	10	6
titoktartás	2	2	1	3	1	0

2013

Magyarországon évente

- **kb. 400-500 kártérítési per** kezdődik,
- a megítélt kárösszegek hozzávetőlegesen **2 milliárd forintot** tesznek ki.

Állami irányítás alá vett kórházak tekintetében

- **378 kártérítési per** van folyamatban,
- jelenlegi perértéke **5,5 milliárd forint.**

Ki a beteg?

Jogképesség

Ptk.8. § (1) Minden ember jogképes: jogai és kötelességei lehetnek.

(2) A jogképesség az életkorra, nemre, fajra, nemzetiséghez vagy felekezethez tartozásra tekintet nélkül egyenlő.

Betegcsoportok

**ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI**

**GYÓGYÍTHATATLAN
BETEG**

FOGVATARTOTT

**ÉLETKOR –
KISKORÚ,
NAGYKORÚ**

**PSZICHIÁTRIAI
BETEG**

VÁRANDÓS

**FERTŐZŐ
BETEG**

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

Betegcsoportok

**ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI**

**GYÓGYÍTHATATLAN
BETEG**

FOGVATARTOTT

**ÉLETKOR –
KISKORÚ,
NAGYKORÚ**

**PSZICHIÁTRIAI
BETEG**

VÁRANDÓS

**FERTŐZŐ
BETEG**

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

Magzat

Magzatnak vannak-e betegjogai?

Betegcsoportok

**ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI**

**GYÓGYÍTHATATLAN
BETEG**

FOGVATARTOTT

**ÉLETKOR –
KISKORÚ,
NAGYKORÚ**

**PSZICHIÁTRIAI
BETEG**

VÁRANDÓS

**FERTŐZŐ
BETEG**

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

Várandós beteg

A várandós beteg nem utasíthatja vissza az életfenntartó vagy életmentő beavatkozást, ha előre láthatóan képes a gyermek kihordására.

ELLÁTÁS VISSZAUTASÍTÁSÁNAK JOGA

A várandós beteg beleegyezésére nincs szükség abban az esetben, ha az adott beavatkozás vagy intézkedés elmaradása a 24. hetet betöltött magzat egészségét vagy testi épségét súlyosan veszélyezteti.

ÖNRENDELKEZÉSHEZ VALÓ JOG

A szülő nőnek joga van arra, hogy az általa megjelölt nagykorú személy a vajúadás és a szülés alatt folyamatosan vele lehessen, a szülést követően pedig arra, hogy – amennyiben ezt az ő vagy újszülöttje egészségi állapota nem zárja ki – újszülöttjével egy helyiségben helyezték el.

KAPCSOLATTARTÁS JOGA

Betegcsoportok

**ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI**

**GYÓGYÍTHATATLAN
BETEG**

FOGVATARTOTT

**ÉLETKOR –
KISKORÚ,
NAGYKORÚ**

**PSZICHIÁTRIAI
BETEG**

VÁRANDÓS

**FERTŐZŐ
BETEG**

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

Állampolgárság szerinti csoportok

MAGYAR – KÜLFÖLDI - HONTALAN

**A határon átnyúló egészségügyi ellátásra
vonatkozó betegjogok érvényesítéséről szóló
2011/24/EU irányelv**

Határidő: 2013. október 25.

Betegcsoportok

ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI

GYÓGYÍTHATATLAN
BETEG

FOGVATARTOTT

ÉLETKOR

PSZICHIÁTRIAI
BETEG

VÁRANDÓS

FERTŐZŐ
BETEG

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

A kiskorú betegnek joga van arra, hogy szülője, törvényes képviselője, illetőleg az általa vagy törvényes képviselője által megjelölt személy mellette tartózkodjon.

KAPCSOLATTARTÁS JOGA

- **Kiskorú beteg – nagykorú beteg**
- **Kiskorú beteg esetében a jogviszony alanya! Szülői beleegyezés konfliktusa!**
- **Kiskorú emberi méltósághoz való joga, tájékoztatáshoz való joga, önrendelkezéshez való joga.**

CSELEKVŐKÉPTELEN BETEGEK

**KORLÁTOZOTTAN CSELEKVŐKÉPES
BETEGEK**

CSELEKVŐKÉPES BETEGEK

Korlátozottan cselekvőképes személynek joga van a dokumentációjába való betekintéshez.

EGÉSZSÉGÜGYI DOKUMENTÁCIÓ MEGISMERÉSÉNEK JOGA

16. életévét betöltött kiskorú személy megnevezheti azt a cselekvőképes személyt, aki jogosult helyette a beleegyezés, illetve a visszautasítás jogát gyakorolni, illetve, akit tájékoztatni kell.

ÖNRENDELKEZÉSHEZ VALÓ JOG

Korlátozottan cselekvőképes, cselekvőképtelen beteg – ellátás visszautasításának joga

Gondnokság alatt állók száma és aránya, december 31.*

Megnevezés	2008	2009	2010	2011
Gondnokság alatt állók száma összesen, fő	50 580	51 305	52 317	53 830
Ebből:				
kizáró gondnokság alatt állók aránya, %	60,6	59,7	59,0	58,2
korlátozó gondnokság alatt állók aránya, %	39,4	40,3	41,0	41,8

* Az adatok 2008-tól állnak rendelkezésünkre.

A hivatásos gondnokok aránya jelentősen nőtt az elmúlt években (2011-ben 38,5%), az egy hivatásos gondnokra jutó átlagos ellátotti szám 24-26 fő között mozog.

Betegcsoportok

ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI

GYÓGYÍTHATATLAN/
SÚLYOS ÁLLAPOTÚ
BETEG

FOGVATARTOTT

ÉLETKOR –
KISKORÚ,
NAGYKORÚ

PSZICHIÁTRIAI
BETEG

VÁRANDÓS

FERTŐZŐ
BETEG

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

Pszichiátriai beteg

A pszichiátriai beteg személyiségi jogait egészségügyi ellátása során – helyzetére való tekintettel – fokozott védelemben kell részesíteni.

A pszichiátriai beteg betegjogai az egészségügyi ellátása során csak az Eütv-ben foglaltak szerint, a feltétlenül szükséges mértékben és ideig, továbbá abban az esetben korlátozhatók, ha a beteg veszélyeztető vagy közvetlen veszélyeztető magatartást tanúsít.

Az emberi méltósághoz való jog nem korlátozható.

Veszélyeztető, közvetlen veszélyeztető magatartás hiányában kivételesen korlátozható a betegnek az egészségügyi dokumentáció megismeréséhez való joga, ha alapos okkal feltételezhető, hogy a beteg gyógyulását nagymértékben veszélyeztetné, vagy más személy személyiségi jogait sértené az egészségügyi dokumentáció megismerése. A korlátozás elrendelésére kizárólag orvos jogosult.

Betegcsoportok

**ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI**

**GYÓGYÍTHATATLAN/
SÚLYOS ÁLLAPOTÚ
BETEG**

FOGVATARTOTT

**ÉLETKOR –
KISKORÚ,
NAGYKORÚ**

**PSZICHIÁTRIAI
BETEG**

VÁRANDÓS

**FERTŐZŐ
BETEG**

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

Fertőző beteg

INTÉZMÉNY ELHAGYÁSÁNAK JOGA

ELLÁTÁS VISSZAUTASÍTÁSÁNAK JOGA

ÖNRENDELKEZÉSHEZ VALÓ JOG

Betegcsoportok

**ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI**

**GYÓGYÍTHATATLAN/
SÚLYOS ÁLLAPOTÚ
BETEG**

FOGVATARTOTT

**ÉLETKOR –
KISKORÚ,
NAGYKORÚ**

**PSZICHIÁTRIAI
BETEG**

VÁRANDÓS

**FERTŐZŐ
BETEG**

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

Gyógyíthatatlan / súlyos állapotú beteg

Az életfenntartó vagy életmentő beavatkozás visszautasítására csak abban az esetben van lehetőség, ha a beteg olyan súlyos betegségben szenved, amely az orvostudomány mindenkori állása szerint rövid időn belül – megfelelő egészségügyi ellátás mellett is – halálhoz vezet és gyógyíthatatlan.

ELLÁTÁS VISSZAUTASÍTÁSÁNAK JOGA

Súlyos állapotú az a beteg, aki állapota miatt önmagát fizikailag ellátni képtelen, illetve fájdalmai gyógyszerrel sem szüntethetők meg, illetőleg pszichés krízishelyzetben van.

A súlyos állapotú betegnek joga van arra, hogy az általa megjelölt személy mellette tartózkodjon.

KAPCSOLATTARTÁS JOGA

Betegcsoportok

**ÁLLAMPOLGÁRSÁG
KÉRDÉSEI**

**GYÓGYÍTHATATLAN
/ SÚLYOS
ÁLLAPOTÚ BETEG**

FOGVATARTOTT

**ÉLETKOR –
KISKORÚ,
NAGYKORÚ**

**PSZICHIÁTRIAI
BETEG**

VÁRANDÓS

**FERTŐZŐ
BETEG**

MAGZAT

CSELEKVŐKÉPESSÉG

Fogvatartott

- **Cselekvőképtelen?**
- **Egészségügyi ellátása**

A fogvatartott szerv-, illetve szövetdonor csak akkor lehet, ha a donor a recipiens

- 1. egyeneságbeli rokona,**
- 2. egyeneságbeli rokonának testvére,**
- 3. testvére,**
- 4. testvérének egyeneságbeli rokona.**

Betegkötelezettségek

- Együttműködési kötelezettség
(tájékoztatási kötelezettség, betartani a gyógykezeléssel kapcsolatos rendelkezéseket, betartani a házirendet, jogszabályban előírt térítési díjat megfizetni, személyes adatait hitelt érdemlően igazolni).
- A beteg és hozzátartozói jogaik gyakorlása során kötelesek tiszteletben tartani más betegek jogait.
- A beteg és hozzátartozói jogainak gyakorlása nem sértheti az egészségügyi dolgozóknak törvényben foglalt jogait.

**Köszönöm
megtisztelő figyelmüket!**

feith@se-etk.hu